Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

STAROSTWO ŁUCK ... EGZEMPLARZ OBOWIĄZKOWY

Рік II. Луцьк, неділя дня 27 Лютого 1927 р. Ч. 9 (16)

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА

Орган Української Національної Думки

Виходить що-неділі.

Ціна 20 гр.

Адреса редакції й адміністрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 70.

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., чвертьрічно 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр., на рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. доляри або їх вартість в иншій валюті.

Рукописів не звертається.—Оголошення після умови. Непідписаних дописів не приймається.

Перед назріваючими подіями.

Світові справи сьогодня так тісно з собою повязані, що немає країни, держави, чи народу, що малиб свої чисто внутрішні справи, якими не цікавились би другі народи і держави,—які не мали би впливу на справи инших народів, держав. Вже на скільки здавалосьби, китайські справи від нас далекі, а проте бачимо, який величезний їх вплив на Европу. Цей вплив відбивається між иншим і на нашій українській справі. Китайська війна щораз більше загострює відносини між Заходом і Сходом Европи, а на грунті того загострення мимоволі виринає українське питання. Бо кожний це знає і розуміє, що Схід з Україною чи без неї—це не все одно. Це дуже добре розуміють на Сході й на Заході і тому і тут і там роздумують на тим, якби використати Україну на свою користь. І мимо волі пригадуються тут слова з балачок в часі наших недавних тяжких визвольних змагань: коли ми самі не збудуємо України, то її збудують инші. Так—тепер намагаються будувати Україну „инші“.

Сьогодня вже немає у нікого сумніву в тому, чи буде українська держава чи ні. Питання осталось тільки, коли вона буде і яка вона буде. З окрема для нас далеко не однаково, чи ту державу ми самі збудуємо, чи будуватимуть її инші. І тут знов в нікого з нас немає сумніву, що нас задоволити може тільки така наша держава, яку ми самі собі збудуємо. Між тим не треба забувати, що в той час, коли нашими справами цікавляться (звичайно— в своїх інтересах!) инші, то ті „инші“ витворюють кругом нас таку атмосферу, щоби якраз ми мали найменше впливу на ті справи. Вся увага тих „инших“ звернена на те, щоби нас ослабити і примусити робити те, що не для нас, але що якраз для них є вигідне. Найстрашніще для них—це наша національна свідомість і одностайне стремління цілого народу в одному напрямі — в напрямі своєї народньої незалежности. І тому в цей бік вони скеровують свої найсильніщі удари.

На жаль виявляється, що наше минуле не багато нас навчило. **На жаль досі ще за багато є в нас таких, які не червоніють від сорому, що в цілій Европі поруч білорусів і ще одного маленького народу в Еспанії—Катальонців, остались тільки ми, 40 кілька міліоновий територіяльний нарід без своєї держави.** А це якраз доказує, що в нас ще занадто податливий грунт для акції ворогів, або тих „приятелів“, „инших“, що збіраються, чи вже будують „нашу“ державу.

Нас переконують, що над Дніпром вже є українська держава. І є такі, що вірять в це; вірять тому, що просто не находять иншого виходу в тяжких умовах польської дійсности. А на ділі, то там Москва тільки випередила других „инших“ і будує собі твір, який називається на папері УСРР, а на ділі по старому остається житницею Москви,—країною, що достарчатиме добірне гарматнє мясо для Москви, коли прийде до остаточного зведення її порахунків з Заходом. Бо хіба українська держава зі зукраїнізованими московськими й жидівськими ставленниками Москви на всіх керуючих державних становищах; зі штучними молдавськими, жидівськими, польськими республиками на суцільнім українськім грунті; з московською політикою, господаркою, грішми, військом — хіба це наша українська держава? Ні! **І там наш народ не рахує її своєю державою,** а приготовляється, скріплює свої сили і очікує відповідної хвилі, щоби сказати — годі! — щоби створити у себе державу, якої йому потрібно, яка буде його державою.

Теж саме було би з кожним „иншим“ при будуванню України, а другий такий зразок дала нам у 1920 році Польща. Але-ж, як не признавалиб ми нашою української держави, якою керувалаб Варшава, так не можемо її признати нашою й тоді, коли нею керує Москва. Тим більше, що ті якраз держави, московська й польська, грають від найдавніщих часів дуже сумну ролю в нашій історії —ділючись нашими землями.

Нам не можна легковажити того зацікавлення, яке зростає у світі біля нашої української справи. Але, щоб воно вийшло нам на користь, то ми мусимо так себе поставити, щоби без нас ніхто не посмів торкатися нашої справи, мусимо поставити себе так, щоби не бути сліпим оруддям Москви, Варшави, Льондону чи иншого „иншого“; мусимо поставити себе так, щоби з нами рахувалися. Сьогодня-ж рахуються, як ми це бачимо на кожному кроці, тільки з силою. А сили не дасть нам те, що одні в нас тягнуть до ліса, а другі до біса. Силою будемо тоді, коли без огляду на неминучі внутрішні непорозуміння, уявлятимемо собою в цілі одностайну, свідому, зорганізовану народню масу, якої найпершою метою буде та мета, що є спільною для всіх українців.

Ст-ко.

Князь Василь Константин Острожський, оборонець православної віри й опікун української культури в XVI віці. Про його діяльність і значіння пишемо на иншому місці.

СОЙМ, СЕНАТ, УРЯД.

Закон про збори.— Чи сойм дістане право розвязати себе?— Замах на виборчу ординацію.— Буджет у сенаті.—Справа Вовчудзкого. Знов *благодаті для „меншостей“ і знов на словах.*

(Від нашого варш. кореспондента).

14 ц. м. сойм роз'їхався, а залишилися лише деякі комісії. Із них найважнійшою є комісія конституційна, в якій розглядають тепер справи, котрі у найбільшій мірі зачіплюють інтереси непольських народів у Польщі, себто головно інтереси українців. І так 22-го ц. м. конституційна комісія розглядала законопроект про збори. Зголосили його польські ендеки і тому згори шановні читачі можуть уявити собі характер того законопроекту: здушити свободу живого слова й зробити її цілком залежною від тих, які мають на провінції силу—від ендецьких „організацій народових“. Отже ендецький проєкт пропонує, аби на кожних зборах головною особою, свого рода наставником, був „господар“. Такий господар мав-би право „усувати“ (викидати) зі зборів усіх, які не мали-би „права участи в зборах“, він міг-би закривати збори за „нарушення спокою“, ба навіть накладати кари на непокірливих учасників. Коли зважимо, що на такого чи иншого господаря мусіла би за кожним разом заздалегідь згодитися— поліція, можемо уявити собі, якими на загал були би ці „господарі“ і як вони правилиби на зборах. Не дивниця, що такий кумедний законопроєкт викликав здивування навіть на соймовій комісії, де вже обговорювано й вирішувано всілякі дивогляди. Представник уряду заявив лише, що уряд приготовляє від себе декрет про збори. Почувши таке, комісія рішила, не вважаючи на протести ендецьких проектодавців, взагалі не зупинятися над їх проєктом, лише передати його спершу на розгляд уряду. Инша річ, що голословне заповідження представника уряду теж саме не є потіхою, бо теперішні декрети (наприклад пресовий) були сумним доказом на те, як то уряд піклується свободою слова „вольних“ громадян.

Другою важливою справою, яка виринула в конституційній комісії, це проєкт пепеесів (польських соціялістів), аби до конституції додати одну статтю, на підставі якої сойм міг-би розвязати себе власною постановою. Тепер такого права сойм не має, а має його лише президент держави, який може розвязати сойм на внесок ради міністрів (26 статтю конституції). Огож тепер „пепесяки“ пропонують, щоби на основі внеску, підписаного 100 послами і зголошеного на тижень раніш, сойм міг голосувати над справою розвязання себе. В дискусії над цим законопроєктом звернули деякі посли увагу, що добре придбати соймові право, розпоряджати собою хоч-би тому, що уряд може напр тримати при життю сойм як мога найдовше, не вважаючи на його повну непрацездатність. Дальша дискусія над цим проектом буде вестись в комісії в слідуючий вівторок.

Третьою, безумовно найголовнійшою справою, яка почала товктися в конституційній комісії, це 4 реакційні проєкти на зміну виборчої ординації до сойму. Ці проєкти лежать уже від довгих місяців у комісії, але щойно тепер порушили їх, бо з уваги на близький кінець нинішнього сойму, польська реакція хоче відповідною зміною ординації забезпечити собі побіду при слідуючих виборах. Минулого тижня відложено розгляд цих реакційних проектів до четверга 24 лютого і тоді теж мала розпочатись біля того замаху на основне право громадян завзята боротьба.

Одночасно засідає адміністраційна комісія, яка вічно „радить“ над справою самоврядування. В останньому часі розлетівся братерський бльок польської правиці й лівиці (від ендеків до пепеесів), який коштом „національних меншостей“ фабрикував самоуправні закони. Розсварилися вони тому, бо ендекам і той спільний реакційний твір духа видався занадто „ліберальний“. Тому, що уряд теж заповідає переведення невдовзі виборів до самоуправних установ, не кажучи лише, на основі якої ординації, справа ухвалення законів про самоврядування щораз більше замотується.

Окремо радить сенатська бу-

джетова комісія над буджетом. Буджети деяких міністерств приймають такими, якими прийняв їх сойм, у деяких знов заводять дрібні зміни.

З инших справ на терені сойму треба згадати це про провокаторську аферу посла Воєвудзкого. Отже чуємо, що в слідуючому тижні буде вже оголошений вислід маршалківського суду. Мають ото посити теж усі зізнання свідків — і це буде найцікавійше. Одначе вже тепер кажуть, що до оголошення зізнань свідків не дійде; не допустять до цього, бо, мовляв, занадто багато чинників зачеплено в тих зізнаннях і тому вийшов би занадто великий скандал. Краще цю „неприємну“ справу якось замняти, аж поки прогреться і забудеться; не даром то нічого вже про неї ніде не пишуть!

Повне засідання сойму визначене на 1 березня, сенату на 3 березня.

З позасоймових мурів зачувати про нову благодать для „меншостей“: буде, мовляв, створений окремий „комісар'ят для національних меншостей“ при міністерстві внутрішніх справ. Раніш чули ми про окреме міністерство, потім секретаріят, тепер комісаріят—все одно, нічого з цього не вийде! Та й уряд сам офіціяльно відпекується від такого пляну. Богу дякувати!

Благодать у шкільній ділянці заповідає міністр освіти п. Добруцкі. Щоправда, його заява, оголошена свіжо в польських газетах, дуже неясна і може мати—два кінці. А саме, він каже, що буде „помагати розвиткові приватних шкіл“, буде давати їм права прилюдности, якщо до цього ті школи „дозріють“, а коли матимуть „творчу вартість для держави“, то прийде час признання їх „державними“. Тому, що залежить від пп. інструкторів, кураторів і міністрів стверджувати, чи українські приватні школи вже „дозріли“ та чи мають „творчу вартість“—будемо дуже довго ждати поки яка небудь наша приватна школа буде в Польщі удержавлена. Про те, чи з 2.166 закритих українських народніх шкіл буде хоч би одна назад одкрита—пан міністр мовчить!

З поліцейськоі та судовоі практики на „кресах“.

Справа „уморжона“. При кінці минулого року вибухла було пожежа у селянина с. Залавя, гм. Ярославичі, Дубенського повіту, Максима Недільки. Неділька був у спорі за землю зі своїм шваґром Степаном Тимощуком з Воротнева, гм. Піддубці, Луцького повіту, і на цього останнього звернено підозріння, що це він підпалив Недільку. 14.XI м. р. вночі прийшло до С. Тимощука двох поліцаїв з ярославицького постерунку й забрали на постерунок Степана Тимощука, його сина Івана і Леонтія Посполітака. Там затримали Степана в одній кімнаті, а двох других у другій через стіну. Після полудня прийшов до Степана Тимощука поліціянт Кароль Стромик, № 1119, і почав його бити; бив по голові, вухах, лицю. У Ст. Т. пішла кров ротом і носом.

В той час був в кімнаті другий поліціянт з малою дитиною на руках. Дитина почала кричати. Тоді той поліціянт гримнув на Стромика: „Цо робіш, пся крев, холєро, Ти добже веш, же не ест вінен, а як і вінен, то на то ест тюрма, а ти нє маш праза біць“,—і з тим вийшов. А поліц. Стромик далі почав бити Тимощука, а потім приніс миску води й обмивав кров на ньому. В той час один поліціянт стояв при дверях на варті, а другий у садку під вікнами. Коли Тимощук починав кричати, то поліціянт Стромик брав його за горло й душив, а коли тому вилазили очі й він хилився до землі, поліціянт підносив велику миску з водою і примовляв: „пій к..., бо здехнеш, як не бендзєш піл“. Після биття казав Тимощукові хреститися і за кожним разом примовляв: „то маш перше“, а потім „друґє“ і „тшецє сняданє“. Була у Тимощука торбина з 5 ф. хліба. Цею торбиною бив його поліціянт в груди, а крім того стягнув чоботи і бив якоюсь чорною палкою (ґумою) в підошви. Бив кулаками в груди й у плечі, та взявши за рамена, товк спиною в стіну.

На другий день, 15 листопада, приїхали з Воротнева до арештованого солтис Степан Яковчук, Михайло Борисюк, Андрій Муляр, Леонтій Посполітак і жінка Тимощукова Параска. З ними балакав Тимощук через вікно, жалівся, що його били, який номер бив, а ті й бачили його побитого.

Того ж дня переводив дізнання комендант постерунку при свідкові Полівц. Тимощук жалівся що його бив № 1119. Комендант зняв свою шапку, і вказуючи на № сказав: „а тен нумер не біл? Єще мало це біл, кеди ти віш, які нумер біл“.

З Ярославич відставили Тимощука фурманкою до Дубна. Віз Ніканор Костюк з Підловец, а по дорозі попросилися, щоб їх підвезти й повезли: солтис Савка Ремешнюк і Влас Бардан з села Начаці.

16 листопада допитував Тимощука в Дубні слідчий судя 2-го ревіру. На жалобу на побиття слідчий візвав телефонічно лікаря, який оглянув Тимощука і списав протокол, який підписали також свідок Леонтій Посполітак і якийсь робітник жид. Лікар узнав побиття на лівому оці, на грудях і на спині. Після цього слідчий допитував Тимощука й відпустив його, як невинного, до дому.

4-го грудня допитувано в ярославицькій гміні солтиса Степана Яковчука, Л. Посполітака й Івана Тимощука, а 5 грудня й побитого Степана Тимощука, який показав начальникові з Дубна, котрий поліціянт його бив, котрий обороняв і котрі стояли на варті й під вікном. Начальник сказав, що він правдиво показав на всіх.

У слідчого зізнав поліціянт, що Степана Тимощука ніхто не бив, а тільки в дорозі до Дубна вони перекинулись і ого Тимощук так потовкся. Як виглядає тепер та ціла справа—невідомо. Відомо тільки, що поліціянт № 1119 є далі на службі у ярославицькому постерунку, а з гміни Піддубці переказують, що справа з побиттям Тимощука—„уморжона“.

Слід підкреслити, що свідки з Воротнева можуть засвідчити, що Степана Тимощука забрали з дому здоровим і не побитим, що на постерунку другого дня бачили його побитим, в гміні чули люде крики Тимощука, коли його бито, свідки, що їхали з Тимощуком до Дубна, можуть засвідчити, що їдучи до Дубна—не перекинулись, а лікарське свідоцтво стверджує, що Тимощук був побитий. Не вже „з браку доводув“ справу „уморжоно“.?

Т-во „Просвіта“ в Луцькому повіті

(З нагоди зїзду філій Т-ва „Просвіта“ в Луцьку 13.II-1927 р.).

I.

Друга половина 1924 й початок 1925 року—це був час найжвавіщої організаційної праці Т-ва „Просвіта“ в Луцькому повіті. До того часу просвітній рух в повіті занепав був зовсім, а навіть з формального боку число філій „Просвіти“ спало тоді з 30 на 16, з чого заледви 10 було менше більше діяльних. Причини такого сумного явища були ріжні й багато їх було; а найбільшою виною цього була, як потім виявилось, бездіяльність повітового центру. Село наскрізь темне, без інтелігенції і проводу, свідоміщий елємент на селі, не находючи опертя в центрі, безсильний, *) на завершення всього безприкладний террор адміністрації, ревізії, арешти—це умови серед яких самому селу працювати було простоне можливо. А центр—повітове Т-во—замкнувся сам в собі і оправдувався все одним і тим же:—не дозволяють.

У другій половині 1924 р. повітове Т-во починає щось робити. Організаційні справи взяв на себе тоді член Т-ва Гриць Гладкий, якого плян зводився до: 1) оживлення істнуючих і відновлення автоматично закритих філій, 2) скріплення звязку філій між собою і з пов. центром, і 3) плянової культ. освітньої праці на місцях.

Переводючи цей плян в життя Гр. Гладкий об'їхав кільканадцять філій, підготовляючи їх до повітового З'їзду філій. Дня 30 листопаду 1924 р. скликано перший такий З'їзд, на якому висвітлено дуже сумний тоді стан просвітнього життя в повіті і намічено на найблизчий час плян діяльности Т-ва „Просвіти“ в центрі і на місцях. Після цього З'їзду просвітне життя повіту замітно ожило, а великий загальний повітовий З'їзд „Просвіти“ в Луцьку дня 8 березня 1925 р. був величавим завершенням недовгої праці, виказуючи незвичайне

*) Треба підкреслити, що свідоміщі елєменти села самі шукали виходу з нетрів темряви на селі і започатковували працю у себе, але без потрібного знання й досвіду і без моральноі підтримки з центру спинялись на самих початках праці і вона завмірала. Коли появлялась та підтримка з центру, праця знов оживлялась і то масово.

Роля Острога в організації культурно-національного життя в XVI столітті.

В цьому році минає 400 літ з дня народження князя Константина-Василя Острожського. З цією постатю звязана ціла доба життя українського народу в часи найбільшого загострення національних, релігійних і соціяльних відносин українців з поляками.

При згадці про князя Конст. Острожського, що своєю матеріяльною і моральною допомогою спричинився до організації культурно-національного життя українського народу, чим започатковується період затяжної боротьби,—насувається ціла низка спогадів, історичних анальогій, порівнань. Коротко нагадаємо читачам тодішні культурно-національні й політично-соціяльні відносини на наших землях, придивимося до тої ролі, яку в тих надзвичайно складних і болючих обставинах українського життя відограла особа князя Острожського, а може дещо знайдемо повчаючого для себе.

В початках XVI століття сильно зростає п о л ь с ь к а експанзія на українські землі й звязана з нею екстермінаційна політика. З польського боку розпочинається шалена боротьба за посідання українських земель і їх повне спанування. Це стремління до закріплення за собою „стану посідання“ проявляєься не тільки в підпорядкованні українського народу накиненій згори чужій адміністративній системі; воно розраховане також на заволодіння душами, на витворення серед українського народу певного, так би мовити, псіхольогічного грунту для прийняття чужої політичної думки

Всі зусилля польської адміністраціі, а також єзуїтів, які виконували на наших землях ролю „культуртреґерів“, прямували до того, щоби дати укр. народові незбиті докази культурної вищости польського народу, й силою цих переконуючих аргументів змусити все, що було кращого, інтелігентніщого серед українців, добровільно впрягти себе до воза великодержавної польської політики. Крім того обдаровання ренеґатів матеріяльними добрами й уможливлення їм доступу до посад і високих становищ — відогравали також не останню ролю в денаціоналізаційних намірах поляків. Римо католицтво, оправившись від глибокої внутрішної крізи, яку перед тим переживало, з нестримною енергією пустилося на наших землях за „ловлею душ“, змальовуючи всю нашу духову нищість й виникаючі з того всі невигоди, як в земному так і в небесному життю...

Цих два „арґументи“ впливу -різкий поділ на пануючих і поневолених, довели зрештою до того, що майже вся соціяльно вища верства українського народу, репрезентуюча політично й культурно українство, перейшла до табору пануючих. Пригадаю на цьому місці імена всяких Тишкевичів, Четвертинських, Гулєвичів, Яловицьких, Мишковських, Збаражських, Русиновичів, Потоцьких, Сангушків, Терлецьких і инших більших і менших, „імже ність числа“, що дезертували до польського табору й на завжди пропали для українського народу. Більше того, вони, ставши по стороні пануючих, з завзятістю неофітів примінювали ті самі, коли не гірші, методи боротьби з українством.

Такий розлам в українському громадянстві мав дуже важкі наслідки для розвою укр. життя. В згаданий нами період українство, завдяки з'ясованим причинам, переживає глибоку духову кризу. Залишається на призволяще лише сам народ з нищим духовенством, які фактично і репрезентують українську націю. А що духовенство було на дуже низькому культурному рівні, то цілком зрозуміла річ, не могло воно протиставитись в боротьбі польським елементам, сильніщим і культурно й матеріяльно. Лише з протягом певного часу цей глибокий процес занепаду починає знаходити собі більше зрозуміння в поодиноких кращих представниках укр. народу, що ще не далися отруїти себе „духом польщизни“: Вони, аналізуючи ті відносини, приходять до переконання, що головною причиною занепаду нашого життя—є ґрак відповідної освіти, що одиноким способом порятунку й піднесення своєї церкви, культури, народности є організація освіти на нових взірцях, засвоення сучасної західної культури. Пригадаємо тут хочби слова автора „Перестороги“, який в бракові освіти, добре організованих шкіл, вбачає причини культурного й політичного занепаду українства.

Голос незвісного нам автора „Перестороги“ в цьому відношенні не був одиноким. Ми є свідками того, як гаслами—освіта, школа, наука переймаються всі кращі представники тогочасного укр. громадянства. В свідомість цих людей глибоко просякає думка страшної небезпеки, якою загрожує українському народові брак національної культури. Ми є свідками також і того, що ці думки про необхідність творення своїх шкіл, в котрих гартувалася б національна свідомість, виховувалися б борці, що моглиб силою наукової аргументації протиставитись винародовлюючим польським впливам, знаходять зрозуміння й попертя серед тих одиниць української шляхти, які ще залишилися з народом, зрозуміли його становище і вклали чимало енергії і матеріяльних засобів в справу організації культурно-національної роботи.

До визначніщих діячів і організаторів українського культурного

поширення просвітянського руху (до 40 філій) і силу його на місцях. Найбільша тоді в Луцьку саля „Мійського театру“ була переповнена просвітянами-селянами, а по селах ще довгий час після з'їзду захоплювались концертом-виставою ріжних філій на сцені підчас З'їзду. Дійсно—такого просвітянського З'їзду й такого виступу філій Луцьк ще не бачив до того і поки що після того.

Скоро після того—(25 березня 1925 р.)—відбулись Загальні Збори „Просвіти“ в Луцьку. І оті Збори виказали, що не всім на руку такий зріст просвітянського руху. Вже підчас З'їзду 8 березня пос. Приступа намагався внести розлад на З'їзді, але це оцінювалось тоді тільки, як невдачний виступ пана посла, щоби показати себе людям. На Зборах 25 березня поставлено справу ясніще. Пос. Пащук виступив з гострими хоч абсолютно нічим не оправданими нападами на З'їзд, добачаючи в ньому нахил до якоїсь „угоди“. І не те важне, що пос. Пащук виступив проти З'їзду, він мав свою мету в цьому. Гірше те, що збори не зрозуміли, в чому суть виступу пос. Пащука і підпали під вплив його демагогії, а пізніще вибрали його навіть до Ревізійної Комісії. З другого боку Рада Т-ва не рішилась тут же дати належної відправи послові Пащукові за його неоправдні напади, тим більше, що пана посла просвітянський рух як такий тоді зовсім не цікавив. В обороні просвітянської праці й з окрема останнього З'їзду мусів виступити сам організатор Гриць Гладкий, не член Ради, обороняючи і Раду і її працю.

Чимало води уплило з того часу. Пани луцькі посли робили своє діло, даючи адміністрації підстави до переслідування „Просвіти“ і ні пальцем не кивнувши в користь Т-ва і його праці, повітове Т-во знов закрилося заслон ю—„не дозволяють“, а село—знов заснуло. Вийшла зовсім льогічна й дуже повчаюча історія. На З'їзді філій 13 ц. лютого виявилось, що час від 25 березня 1925 р. й досі для „Просвіти“ був цілковито страчений.

З головним рефератом—з пляном діяльности філій на 1927 рік—виступив на З'їзді 13.II ц. р. знов той самий Гриць Гладкий. Цікаво навести вступ до його реферату:

„Передімною, почав він—дуже трудне завдання. Я повинен зреферувати представникам філій плян діяльности, иншими словами—вказати, що філії повинні робити і зробити або хоч започаткувати у цьому 1927 році. Завдання це не трудне по своїй суті; ріжні підручники, книжки, журнали, інструкції, вказівки нашого Матірного Т-ва „Просвіта“, розроблені до найменших подробиць, та й одробина власного досвіду з просвітянської праці—це аж надто багатий матеріял, з якого можна видобути й зложити просто ідеальний плян праці нашого Т-ва. Труднощі лежать в чому иншому.

Я оце не перший раз стаю перед вами з тим самим, що й сьогодня. Пригадайте собі 24 рік (30 листопаду) в цій же салі, пригадайте 25 рік (8 березня) у великій салі мійського театру... Тоді я також виступав з тим самим рефератом... Але тоді ця справа не видавалась мені такою трудною, як сьогодня. Тоді були в нас перші такі з'їзди після довгого застою, було в людей бажання праці і хоч умови тоді були трудніщі, можна було надіятись, що реальний наскрізь плян праці Т-ва буде здійснений. А сьогодня?... Ми маємо за собою сумну практику... Той плян діяльности, який ми складали й ухвалювали у 1924 ому році, плян пристосований до дійсности й можливости виконання—той плян остався тільки на папері“.

Переповівши кілька уступів зі свого реферату з 1924 р. про тодішній стан і умови праці Т-ва „Просвіта“ на селі, референт продовжував:

„Хіба-ж того всього не можна зовсім добре повторити сьогодня? Хіба плян праці, збудований на такому стані, як тут представлено, стратив сьогодня свою актуальність?—Самі знаєте з практики у себе, що з того часу нічого в нас не змінилося, отже—і плян праці, зложений тоді, остається у нас в силі й сьогодня.

Нагадаю ще одну річ. Пригадайте собі великий загальний з'їзд наших філій в мійському театрі (8 березня) і найблизчі Загальні Збори пов. Т-ва 25 березня 1925 р. Я з цього місця мусів боронити на Зборах доцільности з'їздів, доцільности того великого З'їзду 8 березня перед демагогічними нападами, що ні скільки не опирались на знанню освітньої справи і на добрі для її розвитку. Ці напади мали послух у деяких присутніх, а наслідком цього, звичайно й инших причин, просвітня праця не поступила з того часу ні кроком вперед.

І оце на цьому опираючись, я кажу, що завдання моє дуже трудне. Бо не в тому суть, щоби зложити плян і то плян хороший, навіть не в тому, щоби той плян дув реальний, але найголовніще—щоби він був переведений в життя.

Все-ж таки я сміло стаю тепер знов перед вами і ставатиму хоч би з тим самим невиконаним пляном діяльности так довго, поки не скажемо собі тут врешті, що старий плян виконаний—складаймо новий. Стаю сміло, бо я вірю, що вже скоро доведеться новий плян складати. Бо коли навіть не буде в нас настільки розвинена свідомість, що нам підскаже рушати з мертвої точки, то сам здоровий інстинкт нашого народу не дасть нам сидіти з заложеними руками“ і попхне справу вперед.

Так!—саме життя, що робиться що далі тяжчим, т. зв. самозахований інстинкт народу підсказує йому спосіб рятунку й штовхає наше село на шлях освіти.

І тому я вірю, що й наш повіт не спатиме; що завдання, які поставимо сьогодня перед собою, будуть виконані, а вже найблизчий з'їзд виявить нам в цьому відношенню певний поступ. Бо не роскіш підсказує нам освітню працю для примхи, а нужда примушує нас до оборони свого істнування і пхає нас на шлях рятунку, на шлях освіти“.

Дійсно—освіта це наш рятунок на майбутнє! І тому отой невеличкий образець з практики Т-ва „Просвіта“ в Луцькому повіті мусить бути наукою для всіх просвітян, що в громадських справах, а зокрема в просвітніх, не може бути місця для демагогії. Всяка демагогія здатна тільки руйнувати й нікуди вона не годиться до будуючої праці.

Тим більше цю науку мусять витягнути для себе з минулого свого Т-ва просвітяне Луцька й луцького повіту. На 27 березня ц. р., пропустивши вже два терміни, Рада Луцької Повітової „Просвіти“ призначила нарешті Загальні Збори Т-ва. З'їзд 13.II ц. р. був підготовкою до тих Зборів. Підготовка була дуже вдатною, а далекий термін Зборів дає можливість філіям добре обдумати справу, щоби на Збори вислати своїх представників з ясним завданням. Від висліду тих Зборів залежатиме виконання постанов просвітянських З'їздів, розвиток та праця Т-ва „Просвіта“ в місті й на селах на протязі цілого найблизчого року.

життя тих часів треба віднести й князя Константина Острожського. Ті данні, якими розпоряджає історична наука про життя й діяльність цієї визначної особи і звязану з ним культурну діяльність Острожського гуртка вчених—є дуже бідні, та все ж таки на підставі й того матеріялу можемо дещо розказати про князя Василя Острожського. Названий Константином на честь свого батька він затримує до кінця життя свого це імя. Константин Василь був молодшим з двох синів Константина Івановича Острожського, славного гетьмана Великого Князівства Литовського. На фоні тодішних відносин виступає він на перший плян в 1540 р. після смерти брата свого Іллі (1539). Визначне імя батька, величезні богатства, якими володів сам після смерти брата, широкі звязки—все це зразу поставило його на високе суспільне становище. На 24 році життя він був старостою володимирським і маршалком волинським, потім дістав Київське воєвідство і сей титул носив до самої смерти. Одначе особливого інтересу до адміністраційної діяльности він не проявляв,—не відзначався честолюбством, що було так властиве людям його стану.

Будучи людиною освіченою й розумною, живучи постійно в Острозі серед українського оточення, не міг кн. Острожський не бачити й не цікавитися релігійними й суспільно політичними відносинами, які тоді вже цілком виразно зарисувалися межи українцями й поляками. Не міг, очевидно, не розуміти також, що головною причиною нещастя, як випало на долю українського народу є його застрашаюча темнота й некультурність. Можна припускати, що під впливом самого життя та ідей „Перестороги“ й огнених „послань“ Івана Вишенського, Константин Острожський остаточно взявся за організацію культурного життя в м. Острозі, цій головній своїй резиденції.

Першим ділом його було видання біблії. Зважаючи на тодішні умови культурного життя була це робота величезної культурної ваги. В 1581 році, після довгої підготовчої праці, біблія була видана. Це була перша біблія в цілому славянському світі. Видрукувано заходами Івана Хведорова, цього першого українського друкаря, якого князь Константин запросив зі Львова. Характеристичним для з'ясовання культурних відносин на Московщині в ті часи є той факт, що Іван Хведоров мусів тікати з Москви, котра його „видумки“ рахувала „богоотступнічеством і дьявольским ізмишленієм“.

С. А—вич

(Докінчення буде).

Ми не зложимо зброї своєї...,
Дужі в нас і бажання, і гнів,
Ми здобудемо землю і волю,
І загоїмо рани віків

О. Олесь

Що дієтьея в світі.

Світ стоїть перед фактом пробудження сплячого досі китайського кольоса. Кантонська армія найшлася вже всього на неціліх 2 переходи від Шанхаю, осередку чужинних в Китаю інтересів, і рівночасно—вже зовсім близько від остаточного мабуть розвязання того гордіїського вузла, що поставив знак питання над світовим миром. Англія, хоч наслала до Шанхаю силу свого війська, всеж таки не рішається встрявати у війну, бо кожної хвилі може опинитися не тільки перед фронтом кантонської армії, але перед фронтом всіх китайських армій, які тепер ще борються між собою, але які кожної хвилі можуть об'єднатися. За те Англія взялася в останнє за давний, випробований спосіб: розділюй і пануй. Останні відомости кажуть, що Англія вже підписала договір з Кантоном. І ото при тому договорі є англійська заява, що Англія не вяже себе тим договором, щоби не переговорювати з иншими „фактичними“ урядами в инших частях Китаю. Ясно, що її політика йде в тому напрямі, щоби не допустити до об'єднання цілого Китаю, бо тільки тоді вже дійсно Англії та й взагалі чужинцям нічого булоби робити в Китаю. Політика—занадто білими нитками шита, але коли така політика наших сусідів вдається серед українців, в Европі, то чого доброго поведеться й серед жовтих в Азії.

Англія висилає рішучу ноту СССР.

Англійський уряд цими днями має вислати рішучу ноту більшовицькому урядові з протестом в справі протианглійської пропаганди і вмішування в китайські справи.

Нота ця має бути останнім попередженням Англії для вдержання дотеперішніх стосунків з Совітами. Коли більшовики не припинили-б пропаганди і взагалі ворожої політики проти Англії, то англьо совітський торговий договір буде анульований.

Зустріч Штреземан—Муссоліні.

Минулого тижня відбулась зустріч в Сан-Ремо і нарада між німецьким міністром загр. справ Штреземаном і Муссоліні. Гадають, що при цьому підписано умову про дипльоматичну співпрацю Італії з Німеччиною.

Демонстрації в Литві.

В Ковні опозиційні партії уряділи велику демонстрацію проти уряду. Поліція демонстрантів розігнала. Завязалась бійка, в часі якої ранено кілька осіб.

Німецько-литовське господарське порозуміння.

Між Німеччиною, а Литвою в скорім часі має бути заключений торговельний договір, оснований на широких взаємовідносинах і закріпленню економічного зближення обох держав. Проект цього договору вже опрацьований.

Німецький посол у марш. Пілсудського.

Марш. Пілсудський приняв на авдієнції німецького посла Равшера і довго розмовляв з ним в справі навязання знов перерваних Німеччиною переговорів в справі торговельного договору з Польщею. Як зачувати, переговори ніби знов мають розпочатись.

Чехословаччина має визнати Совіти.

Під натиском промислових кол Чехословаччина почала переговори з представником СССР в Празі про визнання Совітів де-юре. Переговори ведуться на підставі обопоронного счерknення фінансових претенсій, що перед тим творило найбільшу перешкоду в переговорах. Проти визнання гостро виступили національні демократи на чолі з Крамаржем.

Дві гільотини на пробу.

Французькі часописи повідомляють, що рада народ. комісарів в Москві ухвалила, кару смерти розстрілами в Рад. Союзі замінити на гільотину (стинання голови). Покищо мають спровадити дві гільотині: одну для Москви, другу для Харкова (для українців!).—Доступ по всіх правилах.

„Свідомість“ в червоній армії.

Політично-освітня анкета переведена в червоній армії ствердила, що на 10 жовнірів лише двох знало, хто такий Чічерін, чотирьох не знало, що це за ВЦК, а від двох до чотирьох знали, що це комінтерн, фракція, опозиція та революція.

Знов крівава дэмонстрація на Зах. Білорусі.

В м. Слонім, новогрудського воєвідства на днях була демонстрація білоруського населення за звільнення заарештованих послів. Поліція, як звичайно, демонстрантів розігнала, вживаючи цим разом тільки шабель. Кілька осіб ранено, багато демонстрантів арештовано.

Жебрак—багач.

В Турині в Італії поліція заарештувала 85 ти літнього жебрака, в котрого в помешканні найдено суму 300 000 долярів.

Найшли золото в Варшаві.

19 ц. м. підчас вивозки грузу після ремонту будинку ген. штабу в Варшаві на Саксонській площі найдено скриньку, в котрій було кілька слитків золота, вагою 40 кільогр., що на польську валюту буде 2,379,400 золотих. Золото віддано до державної скарбниці. Гадають, що воно було сховано в будинку ще росіянами.

Грипа не вгаває.

З причини дальшого розповсюдження епідемії грипи в Болгарії, влада закрила на 10 день всі школи і публичні підприємства в Софії. Багато людей з грипи вмерло.

Опозіціоністи виходять з компартії.

В Москві на зборах членів компартії одного з районів 22.I. 18 опозіціоністів подали голові бюра райкому колективну заяву про вихід з ком. партії. Серед них 13 партійців належали до ком. партії з 1918 р.

Землетрус в Японії.

В Японії знов почалися землетруси. В Йокагамі, яке ледве недавно відбудувалося, знов од землетрусу завалилося 600 домів.

Брак готівки.

З усіх кінців Польщі, як подає „АВС." (польська газета) надходять тривожні відомости про брак готівки. Число невикуплених і опротестованих векслів росте. Фірми банкротують. Брак готівки пояснюється тим, що податкова помпа випомповала з кишені обивателя значні суми.

Смерть Басановича.

В понеділок, 21 лютого, в Вільні відбувся похорон великого литовського діяча Басановича, який своєю працею багато причинився до відродження литовського народа. Литовці, так само як українці, довго не мали своєї інтелігенції, бо литовське панство, ріжні Скірмунти, Радзівіли, Мейштовичі, ополячились. Але дякуючи невтомній праці литовців, їм вдалося витворити нову верству інтелігенції, що вийшла з самого народа. Отся нова інтелігенція працюючи разом з литовським народом, зробила те, що тепер маленький литовський нарід має свою державу. Велика заслуга в тому і пок. Басановича. Похорон його відбувся дуже велично.

Конфіската „Natio" знята.

Наслідком інтерпеляції в сеймі всіх непольських клюбів поліція вернула весь забраний наклад Ч. 1—2 журналу непольських народів „Націо", сконфіскувавши тільки два уступи в статті д-ра Дмитра Левицького.

Як бачимо—й крокодилями можна їздити, коли їх приборкати.

Жидівська республіка на Україні

Телеграми, що прийшли з Москви, подають такі відомости про початок творення самостійної жидівської держави на Україні:

„Москва. По кількамісячних нарадах оголошено в формі декрету закон про створення херсонської автономічної жидівської округи, в якої склад війшли вже заложені жидівські рільничі кольонії. Територія новоутвореної округи виносить біля 57 тис. десятин, на яких живе біля 17 тис. людей, з чого 15 тис. жидів, тисячу кількасот росіян і горстка німців".

Отже те, що було тільки чуткою, тепер починає дійсно справджуватися. Більшовики дійсно творять на Україні жидівську державу і то в такому місці, щоби скоро мабуть і „море українське" (Чорне Море) назвати жидівським. Виглядн гарні, нічого казати. Дійсно треба бути сліпим, щоби не бачити, до чого зміряє політика Москви на Україні.

Лукаві погудки сліпі вожді гудуть
І до погибелі вас, неуків, ведуть.
П. Куліш.

Дописи

Пора вже й про себе подумати!...

(с. Краснолука, Кремянецького пов.).

Є в нашому селі людці, яким дуже не подобається читальня, але до цеї пор не хватоло в них сміливости виступати проти неї. Нашим аматорським гуртком на Водохреща поставлено виставу „Сватання на Гончарівці". Побачили ті людці що праця й свідомість селян поширюється. Це їм не до смаку і вони хочуть тепер цілком знищити читальню. Почали он з чого: тиждень перед Різдвяними Святами ночував в нашому селі С. Жук (заступник голови повіт т-ва). Вечером прийшов він до читальні і в довшій промові пояснював членам читальні користь і завдання культурно-освітньої організації. Через місяць вороги читальні доносять на постерунок, що в читальні відбулось зібрання, на якому було 60 чоловік, яких ходили й скликали (що є цілком брехня). 23 січня поліція викликає до Ланівець на постерунок 67 літнього Пилипа Кавуна (не члена) і Хведька Андрощука, господаря, в якого хаті міститься читальня, 67 літнього дідуся комендант допитував першого, хто скликав людей і що говорив С. Жук. На другого кричав, на що відпустив хату для читальні, а також сказав що за те запакує його на три роки в тюрму (старий чоловік і справді налякався). Вкінці дає наказ старому не давати збиратися в його хаті, поки він не дасть на те письменного дозволу. На домагання голови читальні видачі того дозволу, комендант відмовив. Ми, члени, заявляємо вам брехуни і шановна адміністраціє, що як в Польщі є хоч жменя правди, то читальні ви не знищите.

Не втік от ворогів „Просвіти" і наш п.-отець К. Бранський. Після зданого йому „рапорту" церковним старостою, що крім виколядованих 6 п. і 30 ф. хліба на церкву, завдяки енергійним стараням учня гімназії Данила Бабчука зібрано ще на „Просвіту" і „Рідню Школу" 4 пуд. хліба, і на дзвінок 19 зол., він весь скипів і казав, що донесе поліції за те, що коляднияи забрали на „Просвіту" більше як на церкву. Як торік до грошей за дзвінок ще з церкви дали на дві пляшки та пропили, то наш „отець" і слова не сказав, а цього року—то ґвалт кричить. Як якомусь там Жукові—каже—на широкі штани то є, а мені, як треба не сказав тільки на широкі рукави) то нема. Не вам би, отче, таке балакати, та не вам слухати.. Досить ми вже сипали в чужі кишені та й таки в широкі рукави, пора вже й про нашу освіту та школу, про наші „штани", як ви кажете, подумати.

Краснолучанин.

Про цю саму справу пишуть нам: „Просвіта", довідавшись про ці утиски, написала до Староства скаргу. П. Робакевич обіцяв полагодити справу прихильно; —тимчасом 14 II б. р. члена Ради С. Жука викликано до Староства й допитувано про уряджения „нелегального зібрання в Краснолуці"— й п карано за це „переступство" та за нараду членів УСРП 5.XII минулого року 30 золот. грошевої кари. А на читальню не припиняється й до сього часу нагінок. От тобі й „моральна санація" й „зміна курсу".

Очевидно, що ця зміна відноситься лише до тих, кого воєвода через своїх старост кличе на „чорну каву".

Просвітянин

Село приїхало будити місто.

[м. Рожище, Луцького повіту]

Велике наше місто Рожище... Вулиці освітлюються електричністю;... автомобілі їздять до Луцька й назад кілька раз в день;—рух великий рух кругом... Культурний рух теж процвітає... І жидів, яких тут багато, культурні організації, своя школа, своя бібліотека. У поляків теж істнує і „Macierz szkolna" і своя бібліотека... Тільки в українців, яких тут найбільше, нема нічого... Нема ні школи, ні бібліотеки, ні „Просвіти". На запитання, чи тут так завше було, відповідають, що була тут колись і „Просвіта", ставили вистави, але декого із просвітян поарештовували і все розпалось—заснуло.

І ось сюди на „Стрітення", 15 лютого, приїхали аматори Жидичинської філії „Просвіти" (Жидичин—село, 12 верст від Рожищ) ставити концерт і п'єсу „Які хорі, такі й доктори". Село приїхало будити місто!...

Помаленьку збіралася публіка... Звісно—село ставить . не спішили бігти дивитись... Прийшли українці, прийшла „русска інтелігенція", прийшло й кількох поляків. Саля переповнилась людьми

Роспочався концерт. Полилася багата українська пісня!... Веселі свавільлі згуки сміло неслись по салі, заворожуючи слухача. Здорові, свіжі жіночі голоси зливались з чоловічими в одну сильну, могучу гармонію;... як хвиля котилися по салі, переливаючись із веселих мольодій в смутні..— Із веселого „Зібрав батько кумпанію"—на безконечно-смутний мотив „Журавлів". Співали добре,—не вірилось, що то співає „село". Правда бракувало „тонкости" у виконанню співів, за те не було „штучности".

За веселими піснями пішли церковні, колядки і на закінчення урочисте: „Як умру то поховайте"... сумно полилось по салі.. Ніхто не порушився, щоб встати і тим пошанувати память Того, хто життя поклав за нарід, за Україну... Встала одна панночка тай та засоромилась і сіла.. Щож то гидкий сором, чи страх, шоб це вставання не порахувалось за демонстрацію? Чого ми варті після цього?... (А ще й кричимо, бідкаємось, що нас давлять, що нам зле живеться.., Мимоволі пригадуються слова Івана Франка „Хоть я тут не ношу на руках, на ногах, але в нервах ношу я невільницький страх."

Дійсно, раби ми, нікчемні невільники-раби... І будем ними, коли будемо так робити.. Алеж годі за це...

Після концерту пішла п'єса „Які хорі такі й доктори". Зле те, що аматори не зважили своїх сил і вибрали п'єсу з панського життя для містечкової публіки. Найкраще грав сам „хорий", ліпше і професіонал артист не заграв би! Що до жіночих роль, то пройшли марно... Одноманітно, невиразно грала „Соня"—сама „пані", а що до покоївки Катрусі, то треба сказати, що так „сміятись" не можна на сцені... Доктори пазували і теж мало надавались до своїх роль. „Іван" балаганив! Сміло можна зазначити, що п'єса з селянського життя вийшла б краще. Але дефекти п'єси покрили танці. Дуже добре вийшов „Чумак"; легкий, стрійний хлопець наче землі не торкався, літав по сцені, в такт ляскаючи батогом! Добре вийшов і танець „Гонта", котрим закінчився вечір.

Цікаво знати, чи у Рожищах проснулось хоч бажання відновити й свою культурну організацію, деб могла збіратися, розвиватися молодь? Чи може мають намір далі спати?... Ось іде Шевченківське свято, яке святкує вся Україна. Невжеж Рожищане не спроможуться його відсвяткувати, не спроможуться виголосити реферату, заспівати кілька пісень?... Сором коли цього не буде зроблено!

Свіргун.

До братерства, до єднання
Проти тьми й неволі злої
В сяйво волі золотої,
Без злоби—ворогування!..

Х. Алчевська

На таких не звертайте уваги!

[Оришківці, пов. Кремянець].

В нашім селі збирано пожертви на будову народнього дому в Кремянці. Пішли довірені люде за цею жертвою і хто що міг, той з великою охотою жертвував. Більшість наших селян вже зрозуміли що то збірається жертви на святе діло,—на поліпшення нашого майбутнього життя; не на чуже давали, а на своє рідне,—на свою хату, де можна буде колись зайти, поділитись словом і думками, почути своє рідне слово й довідатись хоч від когось, хто ми і що ми за люде;.. бо тільки й знаєм, що ми українці, а більше то ще й не зрозуміли. Проте найшовся в нас Роман Друзик, що дуже вороже відноситься до просвітянської праці і так-же віднісся до тих, що збірали пожертви. Треба вибачити такому, як Роман, бо він прожив вже яких 50 літ, а все на чужому розумі, бо він неграмотний. Але сором і ганьба таким, як Роман і Степан Левчуки, що також вороже поставились до справи. Вони ж мають діти!... Жаль огортає, коли згадаєш, що й ті діти будуть такі, як їх недбайливі батьки...

Не звертайте на таких уваги, громадяне! Вірмо, що скоро не стане між нами таких, що самі собі-ж на шкоду роблять.

Місцевий.

...великодних ...о зберемося куди до ...алакаєм, як-би то нам ...це це зробити. То старі ...певне з вашого діла нічого ...де;—нема кому цим керувати, як по других селах. Накінець діждались;—поїхав інструктор з Дубенської „Просвіти“. Зібрались ми, вибрали раду філії, приступили до праці. Від першого дня зійшлися люде з великою охотою побачити, чого зроду, кажуть, небачили, що то таке „Просвіта“?.. Старі й малі прийшли. Голова філії пояснював, що таке і до чого веде „Просвіта“. Скоро почали ми підготовлятися до вистави „Борці за мрії“. Всякий вечер сходяться старі й малі; за браком місця в помешканню просять малих виходити.

Дружина голови збере дівчат; хлопців, вчить ріжних забав, якими дуже цікавляться, а то бувало йдуть до Оверка, що має скрипку; грай Оверку, а то дай карти—і стільки було їх заняття.

Щира подяка нашому голові і його дружині та всім працьовникам, що ведуть народ до світла.

С. Кондратюк.

НІ СЕ, НІ ТЕ.

18 лютого відбулася парафіяльна Рада ори Луцькому Соборі, підчас якої п. Анастасій Павліковський на закиди славян, що він осмілився пропонувати п. Ол. Ковалевському запровадження української служби, заявив, що то п. Ол. Ковалевський йому пропонував, а він на те одповів, „ні се ні те“... Добре, що є дуже поважний свідок, якому п. Ан. Павліковський жалівся, що, мовляв, він це запропонував п. Ол. Ковалевському „око в око“, а він і опублікував пропозіцію. Замилювати очи може п. Павліковський тільки своїм легковірним парафіянам, як він їм замилює вже кілька років. На ширшому ж форумі—це вже не вдасться.

Цікаво ще підкреслити безмежний цінізм п. А. Павліковського, який вихвалявся, що він, змилувавшись над п. отцями Пащевським і Пятаченком—одного перепровадив до парафії в Луцьку, а другого—з Жидичині. Це така ж правда, як є правдою, що він допоміг п.-о. Пащевському одержати помешкання в будинкові Брацтва. І на те є в нас докази. Як-би не Митрополит, то й досі п. о. Пащевський сидів би в сторожці, як просидів він в ній 2 тижні. Чому-ж п. Павліковський, таке золоте серце, не пропонував тоді в своїх апартаментах кутка для п. отця Пащевського, а спокійно приглядався, як стара, заслужена й кришталично чесна людина, поневірялась в страшних умовах, та й ще готуючися до лекцій Слова Божого в українській гімназії? Доброта п. Павліковського вже давно стала анекдотом. Кожний крок п. А. Павліковського — то неправда, безмежне самолюбство, фарисейська самоупевненість. Ані одної риси священнослужителя! Повторюємо, що п. Павліковський мав усі можливости, щоб створити міцну православну парафію. Але для цього треба було мати такт, для цього не треба було йти рука об руку з Ф. Романовим і Ко, оточувати себе „бог родицями“, а саме найголовніще—нацьковувати москалів-славян на українців, а українцям звалювати все на голову славян. Коли п. Повліковський не сидітиме спокійно—ми приточимо з цього широкого застовання методи „divide et impera“ деякі факти, з яких буде виразно видно, хто спровокував одну й другу сторону.

А поки-що категорично твердимо, що українці тільки завдяки визиваючій поведінці п. А. Павліковського, що, особливо, в часи воєводи Дембського набрала ображу... ...власної парафії

Щоб не бути голословним, приточимо один факт, якого й славяне негувати не будуть, що на протязі років постійними одвідувачами Собору були як раз ті особи, які близько стоять біля української парафії: пп. Ол. Ковалевський, Мих. Чирко, Ів. Власовський, Раф. Шкляр, Вол. Федоренко (співав навіть в хорі) Евг. Тиравський й **инші** представники укр. **громадянства**. Хай вдумаються в цей факт славяне й може зрозуміють що їхній вождь п. А. Павліковський, справді „ні се, ні те“.

В—овський.

НОВИНКИ.

Ревізія в Т-ві „Просвіта“ в Дубні. Дня 17 лютого б. р. урядовці Дубенського староства п.п.: заступник старости С. Немиський, реферепт карний Б. Ржакович і референт безпеченства А. Бучковський, згідно письменного розпорядження старости з дня 17.II б. р. перевели ревізію діловодства, книговодства і всіх справ в канцелярії Дубенського повітового т-ва „Просвіта“. Присутніми при ревізії були члени ради т-ва Ф. Назарчук і Я. Андрощук. Про вислід ревізії, складено відповідний акт-протокол, підписанний тими, що переводили ревізію і присутніми членами ради. Причина ревізії невідома. Чи це те-ж ознака „санації“?...

Курси при Кремянецькій „Просвіті“. 21-го лютого в понеділок, в Кремянці розпочалися освітньо-господарчі курси. Курси ці уряджені місцевою „Просвітою“. На курси прибуло більше 30 осіб, з ріжних кутків Кремянеччини, переважно молодих просвітянських діячів. Курси розпочалися викладами—голови львівської „Просвіти“, М. Галущинського і Сен. М. Черкавського.

Батьківський Комітет при Луцькій Українській Гімназії ласкаво просить усіх тих осіб, що мають на руках підписні листи „Тижня Української Гімназії“ негайно їх звернути секретареві комітету п. В. Проказюкові („Просвіта“), здавши попереду готівку, згідно з підписними листами, до Українського Кооперативного Банку на біжучий рахунок Батьківського Комітету. Золікання цієї справи ставить у невимовне тяжке положення незаможних учнів гімназії, унеможливлюючи їм науку. Термін—до 1-го березня.

Власний будинок української гімназії. Батьківський Комітет Луцької Української Гімназії на засіданні 20 лютого с. р. одноголосно й одноодушно ухвалив негайно приступити до переведення акції будови власного будинку для гімназії. Будинок мавби відповідати найновішим вимогам техніки так під зглядом вимог архітектурних, як і педагогічних, з помешканням для бурси і персоналю адміністрації гімназіяльної. Ухвалено утворити специяльну будівляву комісію з представників батьківського комітету, педагогічної ради, самоврядувань, банків, „Просвіти“. Ініціятори мають надію приступити до будови в цьому ще році.

Тижні українських гімназій на Волині. Нас інформують, що Батьківський Комітет Луцької Української Гімназії, виступив у Воєводи Волині п. Меха, з просьбою дозволу улаштовання тижнів української гімназії по всіх повітах Волині. П. Воєвода дав свою засадничу згоду. Після пляну терен Волині мавби бути поділений між гімназіями в той спосіб: Луцька—повіти Луцький, Володимирський, Ковельский та Горохівський; Рівенська—Рівенський, Костопольський та Здолбувівський; Кремянецька—Кремянецький та Дубен... ...гімназія, заохочуючи їх до переведення цієї акції, що в повіті Луцькому вже дала добрі результати. Подібно, що Воєвідство видало обіжника до старостів не лише не перешкоджати, а й попирати цю культурно освітню працю на місцях.

Гмінні буджети Луцького повіту. Дня 31.I ц. р. Повітовий Виділ затвердив буджети гмін Луцького повіту на буджетовий 1927-28 р. на слідуючі суми: гміна Чорухів—73.686 зол., Піддубці—61.078, Медвеже—40,237.79, Рожище—72.139, Колки—62,546.78, Торчин—72,481,73, Щурин—59,990,04, Сильно—56,261, Полонка—66,439, Олика—36.046 і Тростянець—60,555,89 зол.

Пропаганда книжки. Дня 14.II о год. 6-й веч. відбулося зібрання повітового комітету акції пропаганди польського читальництва серед молоді народніх шкіл, а також—**постачання** бібліотекам книжок. В зібранні взяли участь представники державних влад, що стоять на чолі шкільництва чи співпрацють зі шкільництвом, а також представники польських і чеської освітніх і громадських інституцій і вчительства. Тій акції був присвяченний місяць лютий. В тій цілі Комітет розіслав до всіх інституцій і приватних закладів кружки (карнавки) до збирання пожертв. Комітет звернувся до гмінних урядів і міст Луцького повіту про зорганізовання на провінції спільно з учительством такої ж акції. В тій цілі ухвалено, щоби на провінції були влаштовані вистави, лекції, забави на ту ціль, а рівнож щоби гмінні Уряди і міста, на протязі лютого м-ця продавали спеціяльні значки до подань, що вносяться до Уряду, щоби в той спосіб зібрати як найбільші засоби на згадану акцію.

З нашого боку цю справу занедбано, а нас, українців, вона найбільше обходить. Підчас тієї акції в пушки впаде на селах найбільше гроша нашого українського селянина, а за це наші українські діти дістануть до школи—польські книжки до бібліотеки. На цю акцію звернула увагу й Головна Управа У. П. Т. „Рідна Школа“ у Львові, але її гарячий заклик „До Хв. Кружків „Рідної Школи“, Читалень „Просвіти“, Кооператив, Лугів, Соколів, Вп. Діячів у краю“—з заміткою „Дуже важне й пильне“ відголосу у нас не найшов.—На кого тут пеняти?..

Пожежі. Дня 9.II ц. р. о год. 22 в селянина с. Четвертні тростенецької гм. Луцького пов. Антона Грейчука згоріла стодола й хліви вартости 2.000 зол. Пожежа повстала з причини необережного обходження з вогнем пошкодованим.

— Дня 10.II ц. р. в кольонії Перетоки, олицької гміни згорів деревяний барак вартости 100 зол., власність дубенського староства, як рівнож кухонні річі й одежа Панаса Білоусова, що там замешкував, вартости 370 зол. Пожежа повстала з причину дефекту комина.

— Дня 12.II в садибах мешканців с. Грузятина тростенецької гміни Захара Овсія, Макара Степанюка і Якова Горука вибухла пожежа, якою знищено хати, 5 стодол і 5 хлівів. Втрати 11.908 зол. Причина—знов необережне обходження з вогнем.

Сап. Дня 11.II ц. р. в кол. Будки чаруківської гміни появилась заразна хвороба—сап у коней.

Кримінальна хроніка м. Луцька і повіту. — Дня 3.II ц. р. слідчою поліцією в Луцьку арештовано мешк. м. Луцька Миколая Завадського, оскарженого в крадіжі упряжі й хомута в мешканця с. Нова Валеріянівка, гм. Рожище Фелікса Пруся.

— Дня 4.II ц. р. о год. 17,20 старш. прошодовнік поліції в Луцьку Донат Хржонщ вистрілом з револьвера забив свою жінку Марію. Причина вбивства родинні незгоди. Вбивцю арештовано і посаджено до вязниці.

— Дня 4.II ц. р. поліція в Луцьку арештувала Лейзора Вова, який підозрівається в крадіжі й дезерції.

— Дня 5.II невкриті до цього часу справці поповнили крадіжа у мешканця м. Луцька Вольфа Розенфельда. Покрадено одежу на суму 800 зол.

— Дня 7.II постерунком залізничної поліції на ст. Ковель заарештована і допроваджена до Луцька пошукувана Теодора Поплавска, оскаржена в крадіжі грошей, заарештовану передано Мировому Судові Луцьку.

— Дня 14.II поліція постерунку в Доросіні заарештувала мешк. с. Березолупи, щуринської гм. Шмуля Бльока, оскарженого в крадіжі вола.—Арештованого разом з доходженням передано судовій владі.

— Дня 10.II о год. 18 коло с. Копачівки, рожиської гм. вертаючі з ярмарку з Рожищ селяне с. Сирники Федір Ткачук, Григор Севрдюк, Максим Ткачук і Федір Левковський сильно побили гандляра з Луцька Іцка Тендлера. На місце виїхала поліція. Слідство провадиться. Ткачуків і Левковського заарештовано і переказано судовим властям.

Випадки. Дня 10.II ц. р. в часі праці в лісі наслідком необережности дерево забило мешк. с. Сильна тей-ж гміни 60-літнього Грушинського.

За дезерцію. — Арештовано дня 8.II ц. р. мешк. м. Луцька Симху-Янкеля Флейштенбанка. Арештованого передано військовій владі.

Біржа на 25.II.: доляр америк.—8.90. золото 5 руб.—23.35 зол.

Ціни на збіжжа за пуд.: жито—5.70, пшениця—8.10, ячмінь—4.85, овес—4.80, гречка—6.25, просо—6.75, ріпак—11.00, лянка—11.00 картофлі—1.50.

СЕЛЯНЕ,

стережіться ошуканців!

До нашої Редакції випадково дня 21 ц. м. зголосився, випрошуючи на білет до дому, бідний робітник-німець Адольф Вейдман, замешкуючий в кол. Люцінова, гм. Тучин, Рівенського повіту і подав слідуюче: Не маючи ні землі, ні жадного майна, й живучи виключно поденними заробітками, він по намові людей, хотів виїхати до Аргентини і в тій цілі, звернувся до неофіційного агента корабельної фірми „Пароплавного Товариства „Chargeurs Reunis“ Станіслава Гловацького, замешкуючого в Корці, який взявся виробити йому в найкоротшім часі потрібні на виїзд документи (пашпорт, візу і т. и.) і обіцяв відправити його не пізніще, як за місяць до Аргентини. За це зажадав 250 руб. золотом. Гроші ці Гловацький взяв ще в листопаді мин. року, а до сього часу Вейдмана не відправив, а з документів виклопотав тільки заграничний пашпорт, якому вже й минає термін. Бідний Вейдман, ходив безліч разів по кількадесят верст до Корця до згаданого агента Гловацького і домагався негайно відправити його до Аргентини, або повернути гроші, бо він не має звідки жити, а заплачені гроші тяжко запрацьовані ним копанням ровів і кількарічною тяжкою працею в лісі і т. и. Але той грошей вертати не хоче, а все крутить, обманюючи його всякими способами та обіцяючи відправити через 2 місяці. Вейдман йому вже не вірить, бо переконався, що він шахрай. Той „агент“ Гловацький обманув і давів до жербацтва, як і самого Вейдмана, що вже просить милостнеі, вже більше як 30 людей, переважно наших селян, які попродали все своє майно (землю) і тепер пропадають з голоду, позбувшись всяких засобів до істнування тут. Нещасні люди покривджені й ошукані згаданою фірмою, зглядно її агентами, падають в роспуку, не находячи по своїй темноті й несвідомости ратунку. Вейдман подав шахрая Гловацького через повітове староство в Рівному до суду, домагаючись звороту забраних грошей.

Про аналогічний випадок ошуканства агентів тей-ж фірми пише польська газета „Кур'єр Станіславовскі“ в числі 340 з дня 6 лютого п. р.: „Два урядники філії французького пароплавного т-ва „Chargeurs Reunis“ (Шаржер Реуні) в Станиславові намолили якогось Гринкевича продати свою землю і виїхати до Аргентини. Гринкевич поле продав і дав тим урядникам, як завдаток на подорож 80 долярів. Але через те що справи виїзду вони не залагодили і довіро після довших суперечок повернуль йому завда-

сок —Гринкевич подав за них ска гу за ошуканство, бо поніс велику страту з приводу продажі поля."

Такі шахрайства роблять неофіційні агенти фірми „Chargeurs Reunis" чи французького Т ва S. G. T. M., централя якої находиться в Варшаві, вул. Крулевска, 10.

Відділи теї фірми є на Волині: під назвою „Шаржер Реуні" в Ковлі, вул. Ного-Колійова, 2 і під назвою Французьке Т-во „С. Г. Т. М." в Луцьку, вул. Ягайлонська, 75.

Наші люде з району Рівенщини повинні бути обережні перед ошуканством „агента" Ст. Гл вацького з Корця і в його лапи не попадатись, як і взагалі треба в таких випадках бути дуже обережними зі всякими агентами, з якими не слід мати жадного діла. Зґаданим Гловацьким повинна заінтересуватись влада і дальшим його ошуканствам положити кінець.

Від Редакції.

До наших Вш. читачів.

Бажаючи прийти з допомогою нашим передплатникам уділюванням правних порад, з цим числом відкриваємо в часописові спеціяльний відділ правних порад. До співпраці в цій справі ми притягнули кращі наші правничі сили. Порад уділюватиметься безплатно, скоро й точно. У справах пильних, просимо звертатись завчасу, долучаючи до листа на 20 гр. поштовий значок на відповідь. В таких випадках поради пересилатимемо листовно. При тому зазначаємо, що правних порад уділюватимеме тільки постійним передплатникам, які не залягають з передплатою.

ПРАВНІ ПОРАДИ.

Ст. С—му—с. Новосілки на Здолбунівщині.—Керовник школи, як і взагалі всі державні й комунальні урядовці мають право користуватись підводами з колії, але лише в справах службових і тільки за плату по такс і встановлений данним повітовим соймиком. Для власних потреб і безплатно жадних підвід урядовцям, хоч-би й місцевому керовникові школи, підвід не належиться.

Йомуж. — Коли в статуті кооперативи є артикул про культурноосвітні завдання і що кооператива може відкривати читальні, то члени кооперативи мають право збиратись в читальні й читати разом кими по кілька осіб часописи, що отримуються на імя кооперативи, а рівнож—книжки, але тільки члени кооперативи.

Веселий кутик.

Співачка.

— Правда, що співаю з чуттям?

— Ні! Коли-б ви мали чуття, то не співали-би зовсім.

Наші діти.

— Чи я маю також ангела хранителя?

— Певно, що маєш.

— А де-ж він тоді, коли мене б'ють?

Порівнання.

— Звідки береться так багато людей, які не бояться сідати на літака, та-ж—уже стільки позабивалося?..

— Це є так само, як з женінням. Стільки людей вже попеклося, а все ще женяться!

Розуміє.

На лекції релігії лишився слухати і жид-учень. Законочитель-священик з цікавости задає йому питання зі Старого Заповіту:

— Що означають слова — „Бог сказав Адаму, що він в поті чола буде добувати собі хліб?

— Це означає, господін батюшка, що Адам „буде їсти хліб до тої пори, поки не спотіє".

АДМІНІСТР...

— Т-во „Просвіта", Кремянець. Виказ пожертв поступово надрукуємо.

— Тутейший, с. Кунин; Селянин, с. Рудка на Дубенщині; Присутній, с. Уховецьк на Ковельщині; Колядник, с. Котанець, пов. Дубно; Просвітянин, с. Вовничі, пов. Дубно; К. Яковчук, с. Волошки, пов. Рівне; Просвітянин, с. Бережанка, пов. Кремянець; Л. К., м. Олександрія; Селянин, с. Озлевіж, пов. Луцьк; Свій, с. Лаврів, пов. Луцьк:—Ваші дописи використаємо. Просимо й надалі не забувати.

И. С., Оришківці, пов. Кремянець. Про ту саму справу, що у Вашому дописі, ми отримали инший допис і його містимо в цьому числі. Ваш допис трошки спізнився. Просимо не забувати й на далі.

Кобиленець, с. Кобильня на Рівенщині. Помістилиб Ваш допис, але він не підписаний, а непідписаних дописів ми не друкуємо. Подайте свою адресу і тоді допис надрукуємо.

Приїжий, с. Шклінь, пов. Луцьк. Вірш Ваш нескладний, а тема з початку дуже гарна, а потім зводиться до випадку, який для громадської справи не має значіння. Пишіть прозою й про справи для громади цікаві. Такі дописи друкуватимемо дуже радо.

Читальня „Просвіти" с. Копговичі, пов. Рівне.—5 50 золотримали. Дякуєм Заплачено до VII.

Дописувачеві з Перенятина, Радивилівської волости. Допису „Продана корова" не можемо надрукувати, бо немає там Вашої адреси. Коли надішлете адресу — надрукуємо.

Просвітянин, Ліпибаки на Дубенщині. Допис помістимо. Передплату просимо переслати поштовим переказом, бо чекового конта ми не маємо.

Селянин, с. Романів, пов. Луцьк. Допис помістимо в слідуючому числі. Не забувайте й надалі..

Треті Українські Кооперативні Курси в Луцьку.

З огляду на брак належно підготованих кооперативних працьовників у Луцькому районі, який дається в знаки особливо нині, коли кооперативний рух ширється стихійно по селах, **Український Кооперативний Банк на Волині** організує Треті Кооперативні Курси, на яких викладатимуться такі предмети:

1) Книговодство в сільській кооперативі враз з практичними вправами—лектор Ол. Ковалевський.

2) Торговельна кореспонденція—Мих. Чарко.

3) Комерційна аритметика—Евген Петриківський.

4) Історія Кооперативного Руху—Гр. Гладкий.

5) Теорія Кооперації— Мих. Савицький.

6) Кооперативне законодавство—Вас. Палаш.

7) Товарознавство — Мих. Савицький.

8) Молочарство—Евг. Храпливий.

9) Українська мова—Іван Власовський.

В першу чергу будуть прийняті особи, делеговані кооперативами й філіями „Просвіти". Рівнож будуть прийняті й поодинокі особи, поскільки вони посідатимуть поважні референції. Курси відбудуться від **14 березня** до **16 квітня б. р.** Платня за правонавчання виноситиме 10 золотих від особи. Всі слухачі, що успішно укінчать курси, одержать відповідні свідоцтва. Луцька Повітова „Просвіта" в розпорядження курсантів дає кухня ... указанням ... матимуться до 10 березня в Бюрі УКРАЇНБАНКУ (Луцьк, Ягайлонська, 93).

Завідуючий Курсами

Олександер Ковалевський.

КОНЦЕРТ БАЛЬ

на користь незаможних учнів Луцької Української Гімназії

Заповіджений концерт-баль на користь н заможних учнів Луцької Української Гімназії на день 6 березня, Батьківський Комітет з незалежних причин переносить на суботу 5 березня, у томуж таки помешкані Т-ва „ПРОСВІТА". В концерті виступить славетний зараз виконавець українських народніх пісень та історичних дум кобзар п. Данило Щербина.

Впорядчики вечорниць подбали, аби програм їх був оригінальний, одмінний од попередніх подібних вечірок. Між иншим поставлено буде два живих малюнки: „Прочане" (на сюжет відомого твору Миколи Леонтовича, „Кант про Почаївську Божую Матір" з участю кобзаря) та „Княж-Хор" (на сюжет народньої староукраїнської доби—пісні: „Ясне сонце в небісе" зі „Слова о полку Ігоревім", муз. Миколи Лисенка). В концерті візьмуть участь: відомий луцанам хор Брацтва Св. Чесного Хреста, під орудою п. Петра Куриленка, і видатніщі місцеві сили (пп. Шовкова, Рудаків, Філінова, Вейнер, Менсфельд, Марія Степняк і ин.) Цікавими мають бути „Гуморески" на місцеві теми п. Ол. Ковалевського.

Саля і фоє буде оздоблено пишними кіосками, як наприклад: „Насторожі коло них" („Наша Преса" всеукраїнська преса, вистава) „Гуцульске Мистецтво" (виставка), „Учітеся, Брати" (виставка видань Української Господарської Академії в Подебрадах), „Цвях Вечера", „Нєстя Горовая", „Льотерея." Власний оригінальний буфет.

Впорядчики вечорниць цією дорогою ласкаво просять редакції всіх українських друкованих органів (за винятком совдепських) поспішити з надсилкою під адресою Батьківського Комітету Гімназії по 2-3 примірника своїх видань. Дорожчих — тільки обгортки Це потрібне для влаштовання виставки преси.

Вхід на вечорниці виключно по запрошенням. Квитки можна набувати завчасу (кількість дуже обмежена) в книгарні „НИВА".

Пожертви для льотереї приймаються з подякою.

ЗВІТ

з карнавочної збірки на бібліотеку Т-ва „Просвіта" в Кремянці 13 і 15 лютого 1927.

13 лютого: Карн. Ч. 1—31.40, 2—23.26, 3—43.29. 6—48 05,8—38.11, 9—23.45, 12—17 65, 14—30.69, 15—23.28, разом—279.18 зол.

15 лютого: Карн. Ч. 1—50.96, 2—19.25, 4—32.56, 5—6.63, 6—42.04, 7—44.10, 8—25 13, 9—20.82, 10—5.74, 11—32.27, 12—20.64, 13—10.99 і Ч. 14—20 57 зол , разом3 31.70 зол. За два дні збірка дала разом 610 зол. 88 гр.

В збірці брали участь: Січковський Сергій і Комаревич Віра (карн. ч. 6), Тичинський Петро і Денисевич Віра (карн. ч. 1 і 12), Ржада Дмитро і Шумбарець Зіна (карн. ч. 12), Маринюк Микола і Івашенюк Ніна (карн. ч.), Андрущенко Микола й Івашенюк Ніна (карн. ч. 7), Самчук Влас і Козачок Віра (карн. ч. 2 і 11), Осовський Олексій і Комаревич Нюся (карн. ч. 8), Ніна Маревюк і Вас. Генсировський (карн. ч. 14), Чернов Серафим і Н. Маревюк (ч. 15), Козачок Андрій і Козачок Ганна. ... дякевич Валя (карн. ч. ... Ковальський і Мо... (карн. ч. 9), Чернов Вас... на Козубська (карн. ч. 5), ...лавів Павло і Мартинюк (карн. ч. 13)

Рада Т-ва „Просвіта" всім учасникам збірки висловлює свою щиру подяку за їх допомогу культурноосвітній справі,

Рада Т-ва „Просвіта".

Збірка на освітні цілі.

В часі Різдвяних свят від 7-го до 20 січня б. р переведено в Рівенському повіті організовану Т-вом „Просвіта" в Рівному колядкову та звичайну збірку по підписних листах на культурно-освітні цілі, яка дала слідуючий вислід: Корець—21 30, Межеричи—108.40, Даничів—8.90, Заставе—30 00, Самостріли—20 00, Городище—14.05, Стовпин—16.25, Вовкошів—11 50, В. Харуча—19.60, Русивель—30 95, Тучин—5.00, Сапожин—17,25, Рясники—5.20, Гоща—5.05, Глинськ—85.40, Зарицьк—1.30, Милостово—50 00, Клевань—40.00. Карпилівка—5.00, Тинне—10.55, Васів-кут—56 15, Тютковичі—15 00, Городок—55.66, Олександрія—18.46, Кустин—10.00, Коптовичі—8.20, Грушвиця—17.60, Підгірці—5.00, Рогачів—19.17, Томахів—5 60, Гільча—18.00, Лідава—22.90, Шпанів—44.25, Пашуки — 9.00 і Просвітянській хор в м. Рівному—191 50 зл. Разом тисяча шістнадцять зол. 79 гр. (1016.79).

З цієї суми видано для Української приватної гімназії в м. Рівному 400 золотих і вислано на „Рідну Школу" 100 золотих.

Всім жертводавцям та товаришам просвітянам, котрі брали на себе труд по збірці, Рада Т-ва „Просвіта". в Рівному висловлює щиру подяку

Рада Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ.

Українське Т-во „Просвіта" в Берестї на Поліссі пошукує вправного інструктора-освітника. Потрібне знання бібліотечної справи, організації хорів і драматичних гуртків. Зголошення з рекомендаціями й иншим відповідними документами надсилати до дня 1-го квітня ц. р. на імя Ради Т-ва по адресі: Бересть завул. Брацький № 2, Умови після зголошення..

Рада Т-ва „Просвіта".

ОГОЛОШЕННЯ.

Магістрат м. Луцька цим повідомляє, що від дня 15 березня б. р. вільна посада міського садовника (огородника).

Прохання враз з документами приймає канцелярія Магістрату до дн. 10 березня ц. р.

Луцьк 22.II 27 р. *Магістрат*

Видавець Сенатор М. Черкавський

Łuck, Drukarnia F Richtera

Відповід. редактор С. Вишнівський.